

Basarab
NICOLESCU*

Mircia Dumitrescu - un geniu generos și modest

Abstract

Autorul consemnează câteva amintiri privitoare la prietenia cu artistul-grafician Mircia Dumitrescu, înrădăcinată în revistele "M. E."

Am cunoscut pe Mircia Dumitrescu în anul 1964, când am început să scriu pentru revista "M. E." (Măsurătorul Energiei). El era atunci un tânăr artist-grafician, plin de energie și creativitate, care se ocupa de proiectarea și realizarea graficilor pentru revistă.

Într-o zi, am fost chemat la biroul lui pentru a discuta despre proiectele grafice pentru numărul următor al revistei. El mi-a prezentat câteva proiecte, care erau foarte interesante și creative.

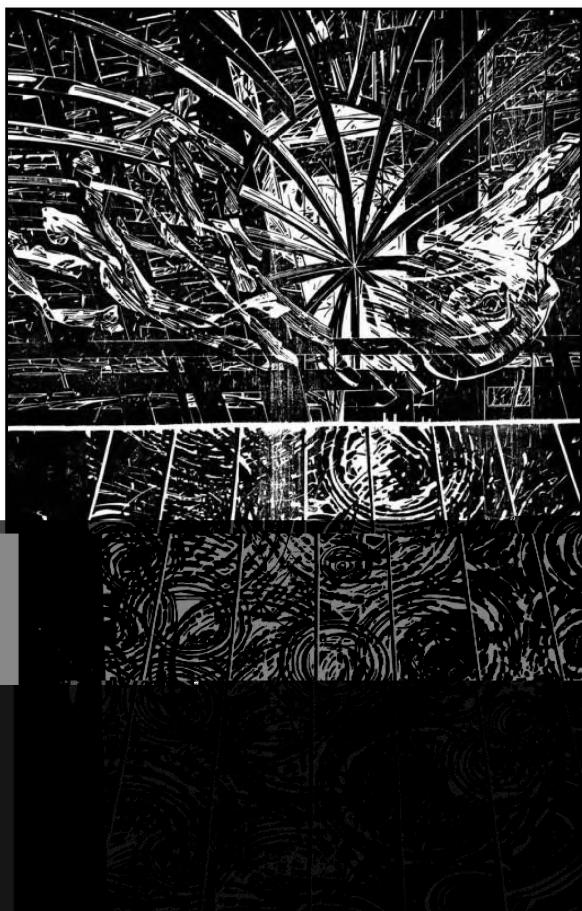
Am rămas impresionat de talentul lui și de pasiunea sa pentru artă. De atunci, am devenit prieteni și colaboratori. El mi-a oferit multe sfaturi și sugestii, care m-au ajutat să dezvolt scrierile mele. El a fost un om generos și modest, care a pus mereu în valoare talentul altora.

În timpul colaborării noastre, am realizat multe proiecte grafice interesante și creative. El a fost un om foarte muncitor și responsabil, care a dat tot ce avea în el pentru a realiza cele mai bune proiecte. El a fost un om care a lăsat o amprentă profundă în viața mea și în viața revistei "M. E."

Am avut o prietenie foarte frumoasă și plină de încredere. El mi-a oferit multe sfaturi și sugestii, care m-au ajutat să dezvolt scrierile mele. El a fost un om generos și modest, care a pus mereu în valoare talentul altora. El a fost un om care a lăsat o amprentă profundă în viața mea și în viața revistei "M. E."

Am avut o prietenie foarte frumoasă și plină de încredere. El mi-a oferit multe sfaturi și sugestii, care m-au ajutat să dezvolt scrierile mele. El a fost un om generos și modest, care a pus mereu în valoare talentul altora. El a fost un om care a lăsat o amprentă profundă în viața mea și în viața revistei "M. E."

Am avut o prietenie foarte frumoasă și plină de încredere. El mi-a oferit multe sfaturi și sugestii, care m-au ajutat să dezvolt scrierile mele. El a fost un om generos și modest, care a pus mereu în valoare talentul altora. El a fost un om care a lăsat o amprentă profundă în viața mea și în viața revistei "M. E."

crucii, a șaptea". Era ca și cum aș fi contemplat lumea divină, față în față. În acel moment, am luat decizia irevocabilă să îl întâlnesc cât mai curând cu putință pe Mircea Dumitrescu. Cristina mi-a dat numărul lui de telefon și ne-am văzut puțină vreme după aceea, cu ocazia unei noi vizite la București, prilejuate de participarea mea la Târgul de carte Gaudeamus.

Pe 20 noiembrie 2008, am cinat cu Mircea la „Carul cu bere”. De la început am avut senzația unui extraterestru debarcat din întâmplare la Isarlîk. Departe de toate cancanurile bucureștene, Mircea era clar mistuit de dorința de artă, de creativitate, de cunoaștere. Cuvintele sale erau de o totală simplitate, dar încărcate de înțelepciune și bunătate. Am avut convingerea intimă, care nu s-a dezmințit, de inițierea unei prietenii care nu avea egal decât în cea trăită înainte de plecarea mea din țară, cu Mircea Ciobanu. De la Mircea la Mircea... Cu această ocazie, Mircea mi-a dăruit splendidul album editat de Institutul Cultural Român, dedicat operei sale². Dedicția lui generoasă „Domnului Basarab Nicolescu, gânditorului care m-a ajutat să termin lucrarea mea de doctorat și după ale cărui idei am predat stu-

noiembrie mi a provocat o impresie deosebită

2. Basarab Nicolescu, Institutul Cultural Român, București, 2008.

inegalabilă gospodină. Anna este îngerul lui păzitor.

Am achiziționat treptat toate volumele extraordinarei ediții a manuscriselor lui Eminescu. Sunt probabil singurul parizian în posesia ediției complete. De departe, am asistat cu stupefacție la polemicile declanșate de această gigantescă operă, care a fost posibilă grație întâlnirii miraculoase, în Isarlik, între Eugen Simion și Mircia Dumitrescu. S-au spus multe imbecilități, ca, de exemplu, faptul că nu ar fi vorba decât de o extrem de costisitoare fotocopie a manuscriselor. Trebuie să nu ai nicio iubire de ceea ce înseamnă o «carte» și să ai o totală lipsă de gust ca să poți face asemenea afirmații. Prin lucrul său extrem de minuțios, cu un respect inegalat față de Eminescu, Mircia a redat, pur și simplu, viața poetului. Eminescu este, în aceste pagini, viu, prezent. Atingând și citind paginile ediției manuscriselor lui Eminescu, am avut deseori senzația de a-l *vedea* pe Eminescu scriind, creând, suferind, visând. Sunt sigur că peste câteva zeci de ani, când febra mercantilă se va mai calma în România, ediția Mircia Dumitrescu va fi pusă acolo unde îi este locul – în Panteonul culturii române.

Treptat am descoperit că geniul lui Mircia Dumitrescu nu se manifestă doar în opera sa, dar și în atitudinea în viața de fiecare zi. Mircia este un om bun, generos, incapabil de răutate și de invidie. Generozitatea lui este rar de întâlnită astăzi. Mi-aduc aminte cu emoție cum, într-o singură seară, a montat o întreagă expoziție care a durat doar o singură zi, 28 octombrie 2010, cu ocazia unei conferințe pe care am ținut-o la Muzeul Național al Literaturii Române. Iar modestia lui, deloc simulată, este neobișnuită în lumea noastră, plină de genii autoproclamate, dar eficiente pe plan social. În acest context, este uimitor că Mircia Dumitrescu nu este încă membru al Academiei Române, tot așa cum Andrei Șerban nu a fost ales încă membru de onoare al Academiei. Vocea mea nu este auzită când fac astfel de propuneri. Ar fi un

titlu de glorie pentru Academia Română ca ea să aibă înțelepciunea să accepte, în sânul ei, valori incontestabile ca Andrei Șerban și Mircia Dumitrescu.

Ca și mine, Mircia are cultul prieteniei. O prietenie exigentă, fondată pe o fidelitate totală. Am mai cunoscut un singur om asemănător lui Mircia – Stéphane Lupasco. Pentru Mircia, răul aluneacă pe lângă el, ca o perversiune a realului. Și "realul" înseamnă arta, creația, cunoașterea. Faimosul "Decalog pentru Mircia" al lui Nichita Stănescu³, pe care Mircia îl respectă cu strictețe, merită reprodus aici în întregime:

- "1. Să nu-ți minți ochii cu ochi.
2. Să nu-ți furi realul în real.
3. Să nu te înșeli pe tine însuși ca și cum ai fi altul.
4. Să nu vorbești în numele nimănuia, căci numele tău al nimănuia este.
5. Să-ți faci chip cioplit.

3 Reprodus în *Mircia Dumitrescu - Gravură/Ilustrație/Desen/Sculptură*, op. cit., p. 9.

6. Să-ți faci chip din linii.
 7. Să-ți faci chip din trilul ciocârliei.
 8. După ce le-ai făcut toate acestea, încearcă să le-mbrățișezi dacă poți.
 9. Îmbrățișarea chipului cu chip sărut se numește.
 10. Numai chipul se îmbrățișează cu chipul, căci brațele sunt făcute pentru ararea câmpului.
- Amin".
- Într-adevăr, Mircia nu-și fură realul în real. El trăiește în real, prin opera sa solară. El nu se înșeală pe sine însuși și nu vorbește în numele nimănui, căci *opera sa este numele lui*.

Anul 2009 a fost anul mării surprize. Mircia îmi spune că pregătește o ediție bibliofilă

bilingvă a cărții mele *Teoreme poetice*⁴. Nu îmi venea să cred – era ca un vis. Puțină vreme după ce primește textul în franceză, Mircia remarcă neconcordanța ediției în limba română cu originalul în limba franceză. Îi explic că, în acord cu mine, traducătorul (remarcabilul scriitor Leonid Arcade) a suprimat vreo douăzeci de teoreme considerate ca imposibil de tradus în limba română. Mircia insistă, întrebându-mă dacă putem explica în colofon de ce ediția română nu a apărut completă? Îi răspund că acest lucru este imposibil și atunci îi spun întreg adevărul. Câteva teoreme erau într-adevăr foarte greu de tradus, din cauza nuanțelor în limba franceză, fără echivalent în limba română. Dar majoritatea celor suprimate aparțineau altei categorii: Leonid Arcade se temea că ele vor jena urechile bigoților, cam majoritari în România. Decid să fac eu însumi traducerea teoremelor care lipseau și astfel, grație lui Mircia, cititorul român poate dispune de ediția integrală a *Teoremelor*⁵. O adevărată bijuterie, un regal al privirii și sufletului. Capitolele din ediția franceză au devenit cărți independente, fiecare cu un portret al meu. Ele au fost legate după metoda japoneză. Am înțeles astfel de ce, atunci când am vorbit la un congres la Academia Română, Mircia lua note după note. "Notele" erau de fapt crochiuri ale expresiilor feței mele...

Cartea a fost lansată la Gaudeamus 2009, în marele spațiu acordat lui Mircia. Spațiul pulsa de frumusețea gravurilor și a minunatelor cărți ilustrate de Mircia. Am spus câteva cuvinte despre ediția manuscriselor lui Eminescu și am afirmat, pentru prima oară în public, că Mircia Dumitrescu este un geniu. Cuvântul "geniu" nu face parte din vocabularul meu, știind prea bine multiplele ambiguități pe care le implică și teribila inflație a acestui cuvânt în contextul românesc. Dar, în cazul lui Mircia, orice ambiguitate este absentă.

4 Basarab Nicolescu, *Teoreme poetice*, traducere de L.M. Arcade, prefață de Michel Camus, Editura Cartea Românească, București, 1996. Ediția a II-a, Editura Junimea, Iași, 2007.

5 Basarab Nicolescu, *Théorèmes poétiques/Teoreme poetice*, ediție bilingvă bibliofilă, tiraj 50 de exemplare, Biblioteca Metropolitană din București, 2009, viziune grafică și 14 ilustrații de Mircia Dumitrescu, tehnoredactare Anna-Maria Orban, Carla Duschka și Vellahu Vangjush.